

φενδεύσῃ. Ο Ατταλος ἔζητο νὰ καλεσθῇ συνέλευσις τῶν Αργείων, διὸ νὰ φανῇ ἡ ἀληθεια. Ο Τύραννος τὸ ἐςφρέστηλλ' ὅταν ἐπροβλήθη νὰ τραβηγθοῖν οἱ Λακεδαιμόνιοι στρατιῶται, διὸ νὰ μὴν εὐρίσκωνται ζένοι εἰς τὴν Συνέλευσιν, καὶ νὰ μείνῃ ἔκεινη ἐλευθέρα νὰ κηρύξῃ, χωρὶς φόβον, τὴν ἀληθῆ ἐπιθυμίαν τῶν πολιτῶν, ἔκεινος τότε δὲν συγκατένευσε, καὶ τὸ πρᾶγμα ἔμεινεν οὕτως. Αφοῦ ἐπέστρεψε σὴν Λακεδαιμόνια, ἔζειλε τὴν γυναικά του Απήγην, εἰς τὸ Αργος, νὰ ἔκδυσῃ τὰς γυναικας, καθὼς ἔκεινος ἔκδυσε τοὺς ἄνδρας. Η Απήγη ἐφέρθη σκληρότερα τοῦ ἀνδρός της. Εσελνε καὶ ἔφερνε τὰς γυναικας πότε μόνας, πότε μ' ὄλογ τὸ σπητικόν τους, καὶ τὰς ἐπαίδευε μὲ κάθε λογῆστρος ὕβρεις καὶ βάσανα καὶ οὕτως τὰς ἄδραχνε τὰς γυναικας τῶν σολίδια, καὶ ώς καὶ τὰ ἀκριβώτερά των φορέματα.

Αὐτὰ ἐγίνοντο τὸν γειμῶνα τοῦ ἔτους 198 Π. Χ. Τὸν ἀκολουθὸν γρόνον, ὁ Ρωμαῖος ἀρχηγὸς ἐπεχειρίσθη νὰ ἀσφαλίσῃ τὴν φιλίαν τῶν Βοιωτῶν, ἡ διάθεσις τῶν ὅποιων δὲν ἦτον ὄμοφωνη. Αὐτὸ τὸ ἔκαρε μ' ἐνα παιγνίδι, ἀπὸ τὸ ὄποιον; μολονότι δὲν ἔγινε φανερὴ παράβασις καμμιᾶς ἐπιταυτοῦ συνθήκης, ἔκεινος δῆμος ἐφέρθη μὲ τρόπου βέβαια πύλλα ἐναντίον τῆς καλῆς πίσεως. Εσρατοπέδευσε πέντε μιλλαὶ ἀπὸ τὰς Θηβαῖς τὸν ἥλθαν πρέσβεις ἀπὸ κάθε μέρος ἔχινης μ' αὐτοὺς καὶ μὲ τὸν Ατταλὸν νὰ πηγαίνῃ σὴν πόλιν τῶν Θηβῶν, συντριφευμένος μόνον ἀπὸ μιὰν φουκτιὰν στρατιώτας ἀλλὰ μιὰ μοῖρα 2000 ἐπροσάγθησαν νὰ τὸν ἀκολουθοῦν ἐνα μίλλι ὄπίσω. Ο στρατηγὸς τῶν Βοιωτῶν ἦλθε μετόσρατα εἰς ἀπάντησίν του, ἀλλ' ἐπειδὴ ἔβλεπεν ὀλίγους ἀνθρώπους τριγύρω τοῦ Ρωμαίου, καὶ ἔκεινοι ὅποι τὸν ἀκολουθοῦσαν ὅντες σκεπασμένοι ἀπὸ τὰ βαθουλώματα τῆς γῆς, δὲν ἔγγωρίσθη καμμιὰ ὑπεψία δολιότητος· ὅθεν ὅσον ἐπλησίαζε τὰς θύρας τῆς πόλεως, τόσον οἱ πολῖται ἐσωριάζοντο ἵξω νὰ τὸν τιμήσουν. Μὲ

τὴν πρόφασιν, τοῦ να δέχεται καὶ ν' ἀποδίδῃ τοὺς χαιρετισμούς των, ἐκυντογέκετο ὡς νὰ φθάσουν οἱ σρατιώται του, κρατῶντας ὅμως πάντοτε τοὺς πολίτας ἐμπρός του, μὲ τρόπον, ὥσε τὸ συνοδείατου ν' ἀποσκεπάζῃ τὴν θέαν τῶν σρατιωτῶν, ὅπου ἦρχοντο ὑπίσω του. Αὐτὸ τὸ γέλασμα δὲν τὸ ἐνγόησαν, ὡςπου ἔφθασε σὸ κατοίκημά του. Τότε ἐγνώρισαν, ὅτι πλέον δὲν ἡμ.ποροῦσαν ἐλεύθερα νὰ βούλευθαῦν εἰς τὴν Συνέλευσιν τῶν Βοιωτῶν, ὅπου ἐδιορίσθη νὰ συναγθῇ διὰ τὴν αὔριον, καὶ ἀκατάπιαν κάθε παράπονον, ὅντες καταπεισμένοι, ὅτι θὰ ἦταν ματαία, καὶ ἵσως καὶ ἐπικίνδυνος, κάθε λογῆς ἀντίσασις.

Ο πρῶτος, ὅπου ώμιλησε σὴν Συνέλευσιν, ἐξάθη ὁ Ατταλος. Λρχισε μὲ τὰς ἐδικάς του ἐκδουλεύσεις πρὸς τὴν Ελλάδα, καὶ πρὸς τοὺς Βοιωτοὺς ἀλλ' ἐπειδὴ ἦτον πολὺ γέρων καὶ πολὺ ἀδύνατος, ὃ κόπος τῆς δημηγορίας τὸν ἐκτύπησε σὴν σιγμὴν μὲ ἀποπληξίαν. Αφοῦ τὸν εὔγαλαν ἔξω ἀπὸ τὴν συνέλευσιν, ὁ Αρίσταινος ώμιλησε πρὸς τοὺς Βοιωτοὺς τὰ ἴδια ἐπιχειρήματα, μὲ τὰ ὅποια κατέπεισε προτήτερα καὶ τοὺς Αχαιούς. Επειτα ώμιλησε κι' ὁ Ἰδιος Κουΐνκτιος, ὁ ὅποιος ἐπανηγύρησε, ὅχι τόσον τὴν δύναμιν τῶν συμπατριωτῶν του, ὅσον τὴν καλήν των πίσιν. Εἰς τοὺς λόγους του ἵσως δὲν ἐδόθη ἀπόκρισις, ἐπειδὴ ἡ πρὸ δλίγου πρᾶξις του, ὅπου τοὺς ἀπέδειγγε ψευδεῖς, ἔκαμνε κινδυνῶδες τὸ νὰ τοὺς ἀνανεώσουν. Η Ρωμαϊκὴ συμμαχία ἐψηφίσθη μὲ τὴν διμερείαν τοῦ φόβου καὶ ὁ Αγθύπατος ἀφησε τὴν σκηνὴν τῆς κακοκερδημένης ἐπιτυχίας του, διὰ νὰ ἐνασχοληθῇ ὀλόκληρα εἰς τὸν κατὰ τοῦ Φιλίππου πόλεμον.

Οὕδ' ὁ βασιλεὺς τῆς Μακεδονίκης ἦτον ἀργοχίνητος εἰς ἔτοιμασίας του· ὁ ἀκατάπτως ὅμως πόλεμος τόσων πολλῶν χρόνων ἐδαπάνησε τὸ ἄνθισ τῆς Μακεδονικῆς νεότητος, καὶ τὸ σράτευμα, ὅπρη ἐπρεπε νὰ πολεμήσῃ διὰ τὴν ἐθνικήν

ανεξαρτησίαν, ἥτον, γεμάτον ἀπὸ παιδιὰ καὶ γέροντας.
 Διὰ τοὺς τόσους ἀδιακόπους καὶ μεγάλους πολέμους, ὅποι
 ῥίχνουν τὰ ἔθυν εἰς αὐτὴν τὴν κατάσασιν, ὁ λαὸς, ἢ οἱ
 ἀρχηγοί των ἔχουν ταῖς περισσότεραις φοραῖς τὸ πταισιμονίον
 καὶ ἡ ἀπὸ αὐτοὺς τοὺς πολέμους προερχομένη ἀδυναμία
 λμπορεῖ νὰ γομισθῇ διὰ μιᾶς, ὡς φυσικὸν ἀποτέλεσμα τῆς
 φιλοδόξου ἀνησυχίας, καὶ ὡς σοφὴ πρόνοια νὰ τὴν περιο-
 ρίσῃ καὶ νὰ τὴν παιδεύῃ. Ο περασμένος πόλεμος ἐτελείωσε
 μὲ ἀσφαλῆ καὶ ἔντιμον εἰρήνην. Ανίσως ὁ Φιλιππος, ἀντὶς
 νὰ γυρεύῃ ἄδικον μεγάλωμα τὴν Ασίαν, κατεγένετο ἕσυχα
 νὰ θεραπεύῃ τὰς ἀδειασμένας προσόδους τῆς πατρίδος του,
 ἵσως καὶ τότε δὲν θὰ ἀπέφευγε τὸ κτύπημα ἀπὸ μέρους
 τῆς Ρωμαϊκῆς φιλοδοξίας· ἀλλ' ἡ ὑπόθεσίς του θὰ ἥτου
 πατρικώτερη, οἱ ἔχθροι ὀλιγότεροι, καὶ οἱ φίλοι του πε-
 ρισσότεροι· τὰ παλληκάρια, ὅποι ἥταν πεσμένα εἰς ἀνωφελεῖς
 μάχας ἐναντίου τοῦ Αττάλου καὶ τῶν Ροδίων, θὰ ἔπιαναν
 τότε τὰ ἄρματα νὰ ἀποδιώξουν τὸν ἔχθρον· καὶ τὰ παι-
 δάρια, ὅπου ἀδύνατα ἀνεπλήρωναν τὸν τόπον ἔκείνων,
 καὶ πάρωρα ἔχαγοντο μαχόμενα μὲ δυνατωτέρους, θὰ ἡμ-
 ποροῦσαν νὰ μεγαλώσουν ὑποκάτω ἀπὸ τὴν ἔκείνων δια-
 φέγδευσιν· καὶ μ' αὐτὸν τὸν τρόπον, οἱ Μακεδόνες, ἃν
 καὶ ὡς τὸ τέλος, κατεπονοῦντο ἀπὸ τὴν μεγαλητέραν πο-
 λεμικὴν ἐμπειρίαν τῶν ἔχθρῶν τους, θὰ ἡμποροῦσαν του-
 λάχιστον νὰ βασάζουν πολυκαιρινὰ δυνατῶν καὶ ἀμφι-
 βολον πόλεμον, ἔχοντες τὴν συνειδησίν των καθαρὰν, καὶ
 ὅλους τοὺς καλοὺς ἀγθρώπους εὔχομένους ὑπὲρ αὐτῶν. Πράτ-
 τιντας ὅμως διαφορετικά, ὁ Φιλιππος μετέβαλε τοὺς συμ-
 μάχους του εἰς οὐδετέρους, καὶ τοὺς οὐδετέρους εἰς ἔχθρους·
 ἔδοσε τοὺς ἔχθρούς του πρόφασιν νὰ τὸν κτυπήσουν· ἔκαμε
 τοὺς φίλους τῆς Ελληνικῆς ἐλευθερίας ν' ἀμφιβάλλουν, τὶ
 μέρους νὰ ἐναγκαλισθοῦν· καὶ μὲ τὰ ἴδια μέσα, μὲ τὰ
 ὅποια ἔχασε κάθε ἐξωτερικὴν βοήθειαν, ἔσπασε τὴν δύναμιν.

τοῦ ἴδιου του βασιλείου, καὶ ἀδειάσε τὸ καλύτερον ἔχεινου αἷμα πρὸ τοῦ ἀκόμη νὰ ἦναι ἀνάγκη.

Η χρίσιμος περίσσασις δὲν ἄργηται νὰ ἐλθῃ. Αἱ δυνάμεις τῶν Ρωμαίων ἐμβῆκαν εἰς τὴν Θεσσαλίαν, ὅπου ἔχειναι τῆς Μακεδονίας ἥταν ἡδη τοποθετημέναι νὰ διαφενδεύσουν τὰς ἐπαργύτας. Υσερ' ἀπὸ πολλὰ κινήματα, ὃποῦ εἶναι περιττὸν νὰ ἐπαριθμήσιμεν, τὰ δύω στρατεύματα ἐνταμώθησαν κοντὰ εἰς τὰς Φερας. Στὸν ἀριθμὸν ἥτον σχεδὸν οἵσια· ἀλλ' οἱ Ρωμαῖις μὲ τοὺς συμμάχους των εἶχαν περισσότερον ἵππον, καὶ Κλέφαντας, ὃπου ὁ Φιλίππος δὲν εἶχε. Διάφοροι ἀκριβολισμοὶ ἔγιναν μεταξὺ τοῦ ἵππικου καὶ τῶν ἐλαφρῶν, τοὺς ὅποιους τὸ κάθε μέρος εὗγαζε νὰ γνωρίσῃ τὴν θέσιν καὶ τὰ κινήματα τοῦ ἐγχρυποῦ. Ως τέλος, τὰ στρατεύματα ἀντικρυσθησαν, γωριζόμενα μόνον ἀπὸ κάποιους λόφους ὀνομαζόμενους Κυνοσκεφαλαί. Η καταγγιὰ ἔχειναι τῆς ἡμέρας ἥταν τόσιν μεγάλη, ὃπου κανὲν μέρος δὲν ἔκαταλαβε τὸ πλησίασμα τοῦ ἄλλου, ὃς που αἱ προφυλακαὶ ἄρχισαν νὰ μάχωνται. Ο ἀκριβολισμὸς ἐπήγανε αὐξάνωντας, ἐπειδὴ ἔρχοντο βοηθεῖαι τὸ κάθε μέρος ὃποῦ ἀδυνάτιζε· καὶ αὐτὸ ἔφερε γενικὴν μάχην, μὲ μεγάλην ζημίαν τοῦ Φιλίππου, ὁ ὃποιος, μὴν ἐλπίζωντάς την, δὲν ἐφρύντισε νὰ συνάξῃ πολὺ μέρος τῆς δυνάμεως του, ὃπου ἥτον σκορπισμένη νὰ προβλέψῃ χόρτον διὰ τὰ ἄλογα τοῦ ἵππικου.

Εἰς τὴν ἀρχὴν τῆς μάχης, οἱ Μακεδόνες ἔφεινοντο ἐπικρατέσσεροι. Οἱ ἐλαφροί των ἐδίωξαν ἔχεινος τῶν Ρωμαίων ἀπὸ τὴν κιρυφὴν τοῦ μεταξὺ λόφου, καὶ οἱ ὅπλιται τῆς δεξιᾶς πτέρυγος ἀκολουθοῦντες ὄγλιγωρα, παρετάχθησαν εἰς τὴν ῥάγην τοῦ Ειουνοῦ, καὶ τώρα κατέβαιναν μὲ δλην τάξιν, καὶ μὲ τόσην ὄρμὴν καὶ δύναμιν, ὃποῦ δὲν ημποροῦσε νὰ τοὺς ἀντιστῇ ἡ ἐλαφρὴ παράταξις, καὶ τὰ κοντὰ ἄρματα τῶν ἐχθρῶν. Ο, τι κι ἀν τοὺς ἀντεσέκετο τὸ κατεπονοῦσαν, καὶ ἡ τὸ ἡφάνιζαν, ἡ τὸ ἡνάγκαζαν ν' ἀπο-

ευρθή· ὡς που ὁ Ανθύπατος, βλέπωντας ὅτι ἐδῶ ἔκινδυ-
νευεν ἀφευκτά νὰ νικηθῇ, ἔχαμε νὰ δρθοποδίσῃ ἡ μάχη,
κτυπῶντας μὲ δρμὸν τ' ἀριστρὰ τῶν Μακεδόνων. Επειδὴ
ὁ Φιλιππος ἀνέλπισα ἡναγκάσθη νὰ ἔμβῃ εἰς γενικὴν μάχην,
δὲν ἥμπορεσσ νὰ φέρῃ ταυτόχρονα ὅλας τὰς δυνάμεις του
εἰς ἐνέργειαν. Τὸ μεγαλύτερον μέρος αὐτῶν ἦτον ἀκόμη
τὸν δρόμον, καὶ ἔτρεχαν νὰ ἐνωθοῦν μὲ τοὺς θριαμβευ-
ούτας συντρόφους των, καὶ οἱ Ρωμαῖοι τοὺς ἐντάμωσαν πα-
ραταγμένοις διὰ δρόμον, καὶ ὅχι διὰ μάχην. Η σύγχυ-
σίς των ἔγινε μεγαλύτερη, καθότι δὲν εύρισκετο παρῶν
κανεὶς τῶν μεγαλών ἀρχηγῶν, καὶ ἡ γῆ ἐνταυτῷ ἦτον
τόσου ἀνώμαλος, ὅπου δὲν ἐσυγχωροῦσεν εὔκιλχ τὸν φά-
λαγκα νὰ παραταχθῇ. Κτυπημένοι εἰς ἐκείνην τὴν σιγμὴν,
δὲν ἤλπιζαν ἄλλο παρὰ νὰ νικηθοῦν, καὶ διὰ τοῦτο διε-
λύθησαν καὶ ἔφυγαν σὸ πλησίασμα τῶν Ελεφάντων, γωρίς
νὰ προσμείνουν τὴν δρμὴν τοῦ πεζικοῦ, ὅπου ἤκολυθει
ἐκείνους. Οἱ Ρωμαῖοι ἦταν γενικῶς δρμητικοὶ σὴν κατα-
δίωξιν· ἔνας ὅμως τῶν ἀξιωματικῶν τους εἶδεν, ὅτι ἦτον
καὶρὸς νὰ κάμῃ οὐσιωδεῖτέραν ἐκδούλευσιν, καὶ ἀφήνωντας
τὸν τζακισμένον ἴγνον ἔτρεζε μὲ ὅλιγας ἑκατονταρχίας
κάτω ἀπὸ τὸν λόφον, καὶ ἔπεσε σὰ ὅπισθια τῆς δεξιᾶς
τῶν Μακεδόνων πτέρυγος, ὅπου ὡς τότε ἐνικοῦσεν. Εκείνη,
μὴν ἥμπορῶντας ἔξαφνα ν' ἀλλάξῃ μέτωπον, καὶ μὴν ἔχωντας
ἄρματα ἐπιτήδεια διὰ μάχην ἀνακατωμένην, δὲν ἥμποροῦσε
νὰ διαφενδευθῇ ἀπ' αὐτὸ τὸ ἀνέλπισον κτύπημα. Λόρδοι
πάμπολλοι κατεσφάγησαν, οἱ λοιποὶ ἐδόθησαν σὴν φυγὴν, καὶ
τότε ἔκυνηγήθησαν, ὅχι μόνον ἀπὸ τοὺς ὅπισινούς των, ἀλλὰ καὶ
ἀπ' ἐκείνους, τοὺς ὅποίους ὡς τότε ἀπ' ἐμπρὸς κατεδίωγναν.
Η νίκη ὅποῦ ὑπέφεραν, ἐξάθη τελεία καὶ φθοροποιὰ, ἐπειδὴ
οκτὼ χιλιάδες Μακεδόνες ἐσφάγησαν, καὶ πέντε χιλιάδες
ἐπιάσθησαν αἰχμάλωτοι, ἐνῷ ἀπὸ τοὺς Ρωμαίους ἐχάθησαν
μόνον ἐπτακόσιοι.

Ο Βασιλεὺς ἀπετραβίγθη εἰς τὰ Τέμπη. Εκεῖ ἐσαμάτισε μιὰν ἡμέραν νὰ συμμαζώξῃ τοὺς πλανήρεις σρατιώτας, καὶ ἔζειλε μήνυμα σὴν Λάρισσαν νὰ ἀφανίσουν τὰ ὅσα χαρτιάτοις εὑρίσκοντο ἐκεῖ, μήπως πέσουν σὰ χέρια τῶν Ρωμαίων, καὶ θλάψουν τὸν ἴδιον αὐτὸν, ἢ έβαλουν εἰς κύνδυνον τοὺς φίλους του. Ήχεῖνεν λοιπὸν ἐκίνησε διὰ τὴν Μακεδονίαν. Ο Φλαμίνιος ἔφυασεν εἰς Λάρισσαν, ὅπου τὸν ἐντάμωσε κήρυξ Μακεδὼν, ὃποῦ εἰς τὸ φανερὸν ἐξάλθη νὰ ζητήσῃ ἀνακωχὴν διὰ τὸ ἐνταφίασμα τῶν φανευμένων, ἀλλ' εἶχεν ἐνταυτῷ διαταγὰς νὰ ζητήσῃ τὸν ἄδειαν, νὰ σαλθοῦν πρέσβεις νὰ πραγματευθοῦν περὶ εἰρήνης. Αὐτὴν τὴν πρότασις ἐξάθη εὐχάριστα δεκτῇ. Εγωεν ἀνακωχὴ διὰ δεκαπέντε ἡμέρας, καὶ ἥλθαν πρέσβεις ἀπὸ μέρους τοῦ Φιλίππου, ἵνας τῶν ὅποιων ἦτον καὶ ὁ Αχαιὸς εξόρισος, Κυκλιάδης.

Τὸ φέρσιμον τοῦ Ρωμαίου σρατηγοῦ εἰς αὐτὴν τὴν περίστασιν κακοευχαρίστησε τοὺς Αἰτωλούς. Ήρὸ τῆς γένης, κάθε πρᾶγμα ἐγίνετο μὲ τὴν γνώμην τῶν συμμάχων· ἀλλ' εἰς τὴν ἀπόκρισιν, ὃποῦ ἐδόθη εἰς τὸν κήρυκα τοῦ Φιλίππου, καὶ εἰς τὰ περισσότερα πράγματα, ὃποῦ συνέβησαν μετὰ τὴν μάχην, ὁ Ανθύπατος ἐπράξε κατὰ τὴν ἴδιαν του διάκρισιν, συμβούλευόμενος μόνον μὲ τοὺς τριγυρινούς του φίλους, καὶ ἐπίτηδες παραβλέπωντας μάλιστα τοὺς Αἰτωλούς. Οἱ Ισορικοὶ μᾶς δίδουν τὰς ἐφεξῆς αἰτίας· ὅτι ἔχεινος ἐψυγράνθη, ἐπειδὴ οἱ Αἰτωλοὶ ἔκδυσαν τὸ Μακεδονικὸν σρατόπεδον, ἐνῷ οἱ Ρωμαῖοι κατεγίνοντο εἰς τὴν καταδίωξιν καὶ οὕτως ὑσέρησαν τοὺς Ρωμαίους ἀπὸ τὸ ἀνήκον μερίδιον τῶν λαφύρων· ὁ Υπατος ἦτον ἀποφασισμένος, ἀφοῦ ἔδιωχνε τὸν Φιλίππον, ἀπὸ τὴν Ελλάδα νὰ μὴν ἀφῆσῃ ἐκείνους κυρίους εἰς τὸν τόπον του· καὶ ώργίσθη διὰ τὰ καυχήματά των, ώς τάχατε νὰ ἦταν οἱ ἀνδρειότεροι, καὶ ώς νὰ ἐσύντρεζαν εἰς τὸ μεγαλύτερον μέρος τῆς νίκης. Αὐτὰ

οἵμως τὰ δικαιολόγηματα τοῦ Ανθυπάτου ἦταν μᾶλλον προφάσεις, περὶ ἀληθιναὶ αἰτίαι· καὶ ἀκόμη ὡς προφάσεις, δὲν ἦταν ἀρχεται. Αν οἱ Αἰτωλοὶ ἔζημίωσαν τοὺς σρατιώτας του, ἐκεῖνος ἤμποροῦσε νὰ παραπονεθῇ, νὰ φοβερίσῃ, νὰ ζητήσῃ ἀνταπόδοσιν· ἀλλὰ δὲν εἶχε δικαίωμα νὰ καταπιῇ αὐτὴν τὴν μερικὴν Ζημίαν, καὶ ἔπειτα νὰ πληρωθῇ, πέρνωντας ἀπεριόριζον κύθεντείαν εἰς τὴν γενικὴν τοῦ πολέμου ὄδηγίαν, μὲ βλάβην, δχι μόνον τῶν πταισῶν, ἀλλὰ καὶ τῶν λοιπῶν συμμάχων. Τὰ μεγαλαυγῆματα τῶν Αἰτωλῶν ἦταν ἀσημαντα, καὶ αὕτια νὰ παρεβλεφθοῦν. Εκεῖνοι ἵσως περέβησαν τὰ ὅρια, καὶ τῆς ἀληθείας καὶ τῆς συμότητος· ἐκδουλεύσεις των ὅμως ἦταν ἀληθινὰ μεγάλαι, μάλιστα τοῦ Ιππικοῦ των· καὶ εἶναι εὔλογον νὰ πιεσεύσωμεν, δτι τὸ καθ' αὐτὸ σφάλγατων δὲν ἦτον, τὸ δτι ἐκαυχῶντο χωρὶς νὰ τοὺς πρέπῃ, ἀλλὰ, τὸ δτι ἐτόλμησαν, ἢ δίκαια, ἢ ἄδικα, νὰ βάλουν τὴν σρατιωτικὴν των ἀξιότητα εἰς σύγκρισιν μ' ἐκείνην τῶν Ρωμαίων. Αὐτὰ ἵσως εἶναι παραμικρά· ἀλλ' δῆλη ἡ ὑπόθεσις ἤμπορεῖ νὰ ἔξηγηθῇ ἀπὸ τὴν δεύτερην πρόρασιν, δταν συγκριθῇ μὲ τὴν παντοτεινὴν πολιτικὴν τῶν Ρωμαίων. Οἱ Αἰτωλοὶ δὲν ἔπρεπε νὰ μείνουν κυριάρχοι τῆς Ελλάδος. Εκεῖνος τοὺς ἐκαλόπιανεν, δπον ἡ Μακεδονία ἦτον τρομερὴ, ἀλλὰ τώρα ὅπου συνέτρεξαν νὰ κερδηθῇ ἢ μάχη, ἐκεῖνοι ἵσως θὰ ἦταν οἱ δεύτεροι νὰ κτυπηθοῦν. Οἱ λοιποὶ σύμμαχοι, δποῦ τοὺς ἔτρεμαν καὶ τοὺς ἐμίσουν, θὰ ἐσύντρεχαν μ' εὐχαρίστησιν νὰ τοὺς ρίψουν κάτω, καὶ κάμνοντες οὔτω, θὰ ἐσυνείθιζαν νὰ ὑποτάσσωνται σὴν Ρωμαϊκὴν ἀρχηγίαν. Κηρυττόμενοι οἱ Ρωμαῖοι ὡς διαφενδευταὶ τῆς Ελληνικῆς ἐλευθερίας, καὶ ὡς προτάται τῶν ἀδυνάτων ἐναντίον τῶν θυνατῶν, θὰ ἔβαζαν κάτω ὅλα τὰ μεγαλύτερα Κράτη ἐνα πρὸς ἐνα, καὶ θὰ ἐσυνείθιζαν τὰ λοιπὰ εἰς ἀπεριόριζον ὑποταγήν. Αφοῦ μιὰν φορὰν τὸ ἔθνος ἀθεράπευτα κατεκομματιάζετο καὶ ἀδυ-

νάτιζε, τότε θὰ ἀρχῆσαν νὰ μεταχειρίζωνται πλέον αὐτοδέσποτον εἶουσίαν· καὶ θὰ ἐδάμαζαν κατὰ βαθμοὺς τὸν λαιμόν του σὸν ζυγὸν, ἢ θὰ τὸ ἔσπρωγγαν εἰς ἐπανάστασιν, καὶ υῦτω θὰ ἐπαίδευαν τὴν φαινομένην ἀπισίαν καὶ ἀγχρισίαν του, κάμνωντάς το μιὰν ἀπὸ τὰς ὑπηκόους Επαργύριας.

Δὲν ἔνγοοῦμεν ἐδῶ, δτι δλαι αὐταὶ αἱ ιδέαι ὑπῆργαν ἀκριβῶς. Ξετειλιγμέναι εἰς τὸν νοῦν τοῦ Φλαμινίου· ἀλλὰ τὸ φέρσιμόν του επίμαν' ἀπέβλεπε εἰς αὐτὰς, καὶ ὅσαν ἐπροχωροῦσε τόσον περισσότερον ἀλήθευαν αἱ ἐλπίδες του. Επειδὴ τὸ ἴδιον σύσημα τῆς πολιτικῆς ἡκολούθησαν ἀδιάχοπα δλαι οἱ διάδοχοί του, καὶ οἱ Ρωμαῖοι σρατηγοὶ εἰς ἄλλα μέρη, διὰ τοῦτο ἀποδείγνεται, δτι αἱ ἀρχαὶ του ἦταν κοιναὶ εἰς δλους τοὺς Ρωμαίους, καὶ μόνον ἔχρειάζοντο περίσσασιν καὶ πρόφασιν νὰ τὰς έβάλουν εἰς συσηματικὴν πρᾶξιν. Εδιορέσθη ἡμέρα νὰ γίνῃ συνομιλία μὲ τὸν Φίλιππον, καὶ οἱ Απεισαλμένοι τῶν συμμάχων ἀφοῦ ἐσυνάχθησαν εἰς τὰ Τέμπη, ὁ Ανθύπατος ἐρώτησε ξεχωριστὸν καθενὸς τὴν γνώμην, πῶς ἐπρεπε νὰ συμφωνηθῇ ἡ εἰρήνη. Οἱ Αἰτωλοὶ ἐκήρυξαν, δτι δὲν θὰ ἦταν εὐχαριστημένοι, ἂν ὁ Φίλιππος δὲν ἀπεδιώχνετο ὄλόκληρα ἀπ' τὴν Μακεδονίαν. Λύτο τὸ παράλογον ζήτημα, δὲν ἥρεσε τὸν Ρωμαῖον, ὁ ὄπιος προεῖδεν, δτι ἡ ὑπαρξία τοῦ· βασιλείου ἐκείνου ἦτον ἀναγκαῖα διὰ νὰ κρατῇ τὴν ἰσοσαμίαν ἐγαντίον τῶν Αἰτωλῶν. Προσέτι, ἡ συνήθεια τῆς πατρίδος του ἦτον νὰ μὴ σπρώγῃ τὰς ἐπιδόσεις της εἰς τὸ ἄκρον· ἀλλὰ μᾶλλον, χαρίζωντας εὔκολα τὴν εἰρήνην, νὰ κάμη ἐνταυτῷ βέβαιον ὅσον ἀκέρδισε, καὶ νὰ ἐπαινεθῇ ὡς γενναία, ὥντας βεβαία, δτι, εἴτε ἀπὸ τὴν κατὰ βαθμοὺς ἔκτασιν τῆς προσασίας καὶ διευθύνσεως, ἢ ἀπὸ ἀναγεμένον πύλεμον μὲ μεγαλητέραν νίκην, τὸ ἀσθενέστερον Κράτος ἐπρεπεν ὡς τέλους νὰ πέσῃ εἰς τὴν εἶουσίαν τοῦ δυνατωτέρου. Λυτεράθη λοιπὸν τὰς ἐπιθυμίας τῶν Αἰτωλῶν,

τόσον, διὰ νὰ φείξῃ τὴν πρέπουσαν γενναιότητα, ὅσον καὶ διὰ νὰ θέσῃ τὴν Μακεδονίαν ως χαλινὸν ἐναγυτίον τῶν Θράκων καὶ Γάλλων. Τὸ φέρσιμόν του ἐδῶ ἦτον φρόνιμον καὶ εὐλογον· ἀλλ' ὑπεδεῖς τὸ ὑπόκρυφον πνεῦμα τῆς φιλοδοξίας καὶ ἀρπαγῆς ἀπὸ τὴν ὑψηλόφρονα καὶ θυμωμένην ἀπόκρισιν μὲ τὴν ὄποιαν διέκοψε τὸν λόγον τοῦ Αἰτωλοῦ Φαίνεα, ὃς ὅποιος ἐπέμενε νὰ Βεβαιώνῃ, ὅτι ἡ Ελλὰς δὲν ἥμποροῦσε νὰ ἔναι ασφαλής παρὰ μὲ τὸ χρήματισμα τοῦ Φιλίππου, ως νὰ ἦτον ἔγκλημα ἐναντίον τῆς Ρώμης τὸ νὰ ἐπιμένουν οἱ σύμμαχοί της εἰς τὴν γνώμην, τὴν ὄποιαν ὁ ἀξιωματικὸς Ρωμαῖος δὲν ἔτεργε.

Ο Βασιλεὺς ἔφθασε τὴν ἀκόλουθον ὥμερον¹ καὶ τὴν τρίτην ἥλιθε τὴν συνάθροισιν. Αὐτὸς εἶπεν, ὅτι ἔτεργεν εἰς ὅλα τὰ προτητερινὰ ζητήματα τῶν Ρωμαίων καὶ τῶν συμμάχων, καὶ κάθε ἄλλο ζήτημα πὼ ὑπέταζε θεληματικὰ εἰς τὴν ἀπόφασιν τῆς Βουλῆς τῶν Ρωμαίων. Οἱ Αἰτωλοὶ ἐζητοῦσαν πολλὰς πόλεις, ὃποῦ ἔχασαν τὴν Θεσσαλίαν² κι' αὐτὸς ἀπεκρίθη, ὅτι ἥμποροῦσαν ἐλεύθερα νὰ τὰς πάρουν. Άλλ' ἐδῶ ἀνεκατώθη ὁ Φλαμίνιος³ αἱ Φθίαι Θῆβαι, εἶπε, πρέπει νὰ δοθοῦν τοὺς Αἰτωλοὺς, ἐπειδὴ δὲν ἥθελησαν νὰ παραδοθοῦν, ὅταν ἐπροσάγθησαν ἀπὸ τοὺς Ρωμαίους, ἀλλ' ὅγι καὶ αἱ ἄλλαι πόλεις, ὃποῦ παρεδόθησαν. Εἰς τοῦτο, οἱ Αἰτωλοὶ ωργίσθησαν πολὺ, καὶ εἰ ἄλλοι σύμμαχοι ἐγάρησαν. Η συνθήκη μολοντοῦτο ἐπροχωροῦσε⁴ καὶ ἔγινεν ἀνακωχὴ διὰ τέσσαρας μῆνας, εἰς τὸ διάσημα τῆς ὄπείας ἐμελλοντείνης εἰρήνης⁵ καὶ ἐσυμφωνήθη, ὅτι ὁ Φίλιππος νὰ πληρώσῃ εὐθὺς δύω χιλιάδας τάλαντα εἰς τὰ χέρια τοῦ Ανθυπάτου, καὶ νὰ δώσῃ, ως ἐνέχυρα, τὸν υἱόν του Δημήτριον, καὶ ἄλλους τῶν φίλων του, μὲ σφραγίαν, ὅτι τόσου τὰ χρήματα, ὅσον καὶ τὰ ἐνέχυρα νὰ τοῦ ἐπιστραφοῦν ὅπίσω, ἂν αἱ διαπραγματεύσεις δὲν ἐπιτύχουν.

Ενῷ εἰς τὴν Θεσσαλίαν ἐδίδετο τέλος εἰς τὴν καθαυτὸν ἔχβασιν τοῦ πολέμου, εἰς ἄλλο μέρος συνέβησαν πρόγυματα, ὅχι ἀδιάφορα. Οἱ Λύσιοι, ἀφοῦ πολλὰ ὑπέφεραν ἀπὸ τὴν δυνατὴν φρούραν τῆς Κορίνθου, μὲ φρόνησιν ὠφέληθησαν ἀπὸ τὸ ἴδιον ἔκείνης θάρρος νὰ τὴν νικήσουν τελειωτικὰ. Πολὺ περισσότεροι χινοῦν τὴν συμπάθειαν οἱ κίνδυνοι, ὅποῦ τοίριχ εφεβέρισαν τοὺς Αχαρνᾶνας, ἔθνος ὅλεγχαις φοραῖς ὀνοματισμένον τὴν Ιεσορίαν, διὰ τὴν μικρότητά του, ἀλλὰ τοῦ ὅποιου τὸ ὄνομα, ὅταν ἀναφέρεται, εἴναι πάντα εὐπρόσδεκτον ἐπειδὴ, αὐτὸ δὲν ἀπολείπει τοῦ νὰ ποιηθῇ σχεδὸν πάντα τὴν λοιπὴν κακοήθειαν τῶν γενικῶν συμβάντων, μὲ κάποια παραδείγματα ἀνδρείας, τιμοτητος, δικαιοσύνης, καὶ μετριοφροσύνης. Πρὸ τῆς μάχης τῆς γενικένης εἰς τὰς Κυνοσκεφαλὰς, ὅταν ἔκεινοι μόνοι ἀπ' ὅλους τοὺς ἄλλους Ελληνας, ἔμειναν σαθεροὶ μὲ τοὺς Μακεδόνας, ὁ Ρωμαῖος σόλαρχος Λ. Κουΐνκτιος ἐπεχειρίσθη νὰ τοὺς κερδίσῃ τὸ μέρος του, καὶ κατέπεισε πολλοὺς τῶν ἀργυρῶν τους νὰ συντρέξουν μαζῇ του. Εθνικὴ συνέλευσις ἐσυνάχθη τὴν Λευκάδα, καὶ ἐπροβλήθη ψήφισμα περὶ συμμαχίας μὲ τὴν Ρώμην. Πολλαὶ τῶν πόλεων δὲν εἶχαν Παρισάνοντας εἰς ἔκείνην τὴν συνέλευσιν καὶ ὅσοι παρευρίσκοντο, ἦταν μὲ διαφορετικὰς γνώμας ἀλλ' οἱ ἀρχηγοὶ καὶ οἱ Αρχοντες, οἱ ὅποιοι ἔκλιναν εἰς τὴν ὑπόθεσιν, κατέπεισαν τοὺς περισσοτέρους νὰ τὸ δεχθοῦν. Αὐτὸ τὸ ψήφισμα, ὅταν ἐκοινολογήθη, ἔκινησε μεγάλην ἀγανάκτησιν, ὡς διαλυτικὸν πίσεως πρὸς τὴν Μακεδονίαν. Εὔθὺς λοιπὸν τὸ ἀκύρωσαν. Οἱ Αρχέλαος, καὶ ὁ Βιάνωρ, οἱ δύω ὅποῦ τὸ ἐπρόβαλαν, κατεδικάσθησαν ὡς προδόται· καὶ ὁ στρατηγὸς Ζευξίδης ὑσερήθη τὸ ἀξιωμά του, ἐπειδὴ ἔζειλε τέτοιαν πρότασιν εἰς τὰς ψήφους τῆς Συνελεύσεως. Οἱ καταδικασμένοι ἐσυμβουλεύθησαν νὰ καταφύγουν πρὸς τοὺς Ρωμαίους εἰς τὴν Κέρκυραν· ἀλλ' ἐπειδὴ εἶχαν καθητὰ.

τὴν συναίδησιν, ὅτι ἔπραξαν διὰ τὸ γαλήτερον, ἀπεφάσισαν γὰρ ἐμπιστεύθοντας τὴν τύχην των εἰς τὰ χέρια τῶν ἴδιων τους συμπατριώτων, καὶ ἐπαρρήσιασθησαν εἰς τὴν συναγμένην Συνέλευσιν. Πρῶτον ἐσηκώθη κατ' αὐτῶν κάποιον μουρμουρητὸν, τὸ ὄποιον ὅμως ἐσιωπήθη διὰ τὸ σέβας τοῦ περασμένου των χαρακτῆρος, καὶ διὰ τὴν συλλύπησιν τῆς τύχης των. Τοὺς ἦκουσαν μὲν ὑπομονὴν, ἐνῷ ἔκεινοι, ἀφοῦ ἀρχισαν γὰρ ἀπολογοῦνται μὲν τρόπον ἰκετευτικὸν, ἐπεχειρίσθησαν γὰρ **διαφενδεύσουν** τὴν πρᾶξίν των, καὶ εἰς τέλος ἐτόλμησαν γὰρ παραπονεθοῦν, ὅτι τοὺς ἔκριναν, χωρὶς ἐπιείκιαν, καὶ τοὺς κατεδίκασαν μὲν σκληρότητα. Η δοκιμὴ ὁποῦ ἔκαμψεν ἐςάθη τολμηρὰ καὶ χωρὶς παράδειγμα σὴν **Ελλαδίκα** τὸ ἀποτέλεσμα ὅμως ἀπέδειζεν, ὅτι ἔκεινοι ἔκριναν δόθα περὶ τῶν συμπατριώτων τους. Καθε ψῆφος ἐναντίας ἔκεινων, ἀκυρώθη τὸ ἔθνος ὅμως, μολοντοῦτο, ἐπέμεινε τὰς παλαιάς του συνθήκας, καὶ αὐτὸς ἀποδείχνει ἀρχετὰ, ὅτι ἔκεινοι ἀθωώθησαν ἀπὸ τὴν καλογήσειν ὅσων ἐδιαφωνοῦσαν μὲν αὐτοὺς, καὶ ὅγις ἀπὸ τὸ πλῆθος τῶν ὀπαδῶν, ἡ φίλων τους.

Ο Λ. Κοΐντιος, εὔθὺς ὅποῦ ἔλαβεν αὐτὰς τὰς αἰδήσεις, ἀμέσως ἐτοιμάσθη γὰρ πολιορκήσῃ τὴν Λευκάδα. Ο τόπος ἔκεινος ἦτον ὑποκείμενος γὰρ κτυπηθῆ διὰ ξηρᾶς καὶ διὰ θαλάσσης, καὶ τὰ τείχη ὄγλιγωρα ἔχαλάσθησαν, ἢ ἐκλονίσθησαν εἰς πολλὰ μέρη. Άλλ' ὅσον ἔλειπεν ἀπὸ τὴν φυσικὴν διαφένδευσιν τοῦ τύπου τὸ ἀνεπλήρει τὴν ἀνδρία, καὶ τὴν ἀκουρασίαν τῶν πολιορκουμένων, οἱ ὄποιοι μερονυκτὶς ἐδουλεύειν γὰρ ἐπισκευάζονταν τὰ κλονιζόμενα τείχη, νὰ γεμίζουν τὰ χαρακώματα, καὶ νὰ φυλάττουν μὲν τ' ἄρματα κάθε ἄνοιγμα ὁποῦ εὔκόλυνε τὴν ἔφοδον. Η διαφένδευσις ἐξακολουθοῦσεν, ὡς που ἡ ἀκρόπολις ἐπροδόθη εἰς τοὺς Ρωμαίους ἀπὸ κάποιους Ιταλοὺς ἔξορίσους, ὅποῦ ἐζοῦσαν εἰς τὴν χώραν. Οι Λευκαδιώτες παρετάχθησαν διὰ πόλεμον εἰς τὴν ἀγοράν,

καὶ διὰ πολὺν καιρὸν αὐτεξάθησαν τοὺς Ρωμαίους στρατιώτας, ὅπου ἔχύνοντο ἐπάνω τους ἀπὸ τὰ 'ψηλώματα' ἀλλ' εἰς τὸ μεταξὺ, ἐσκαλωθησαν τὰ τείχη εἰς πολλὰ μέρη, καὶ ὁ Ρωμαῖος στρατηγὸς, ἐμβαίνωντας σὴν πόλιν μὲ τὸ χυνδρὸν τοῦ στρατεύματός του, εύθὺς τοὺς ἐπεριτριγύρισε, καὶ ἄλλους ἐφόνευσε, ἄλλοι παρεδόθησαν. Ολίγον ὑπερ ἀπὸ τοῦτο, ἐφθασαν εἰδῆσεις περὶ τῆς τελειωτικῆς εἰς τὴν Θεσσαλίαν μάχης, καὶ τότε ὅλα τὰ Κράτη τῆς Αχαρνείας ὑπετάχθησαν εἰς τοὺς νικητάς. Κατὰ τὸν ἴδιον καιρὸν, οἱ Ρόδιοι ἐνίκησαν ἔνα Μακεδονικὸν στρατὸν, καὶ ἔαναπεκτήσαν τὴν Περχίαν, τόπον εἰς τὸ ἄντικρυ παράλιον τῆς Ασίας, ὃ ὅποιος προτήτερα ἐγάθη ἰδικός τους, καὶ διὰ τοῦτο, τὸ καθ' αυτὸν ὑποκείμενον τῶν πολέμων τους μὲ τὸν Φίλιππον, καθόσον ἐκεῖνος τὸν ἐβαῖσθε.

Η ἀδύνατη τώρα τῆς Μακεδονίας κατάστασις ἐνθάρρυνε τοὺς Δαρδανίους νὰ τὴν πατήσουν, καὶ νὰ τὴν γυμνώσουν· ἀλλ' ὁ Φίλιππος, ἀγκαλὰ πάντοῦ ἀτυχῆς, δὲν ἦτον δύμας τόσον ταπεινωμένος, ώστε νὰ ὑποφέρῃ ἀπ' ἐκείνους τέτοιαν ὑβριν. Εσύναξε βιασικὸν στρατὸν, καὶ πίπτωντας ἐξαφνα ἐπάνω των, ἐνῷ ἦταν διαπορπισμένοι ν' ἀρπάζουν ἐδῶ καὶ ἔκει, ἔχοψε πολλότατους σχεδὸν χωρὶς ἀντίστασιν. Οἱ λοιποὶ ἔφυγαν σοὺς τόπους των, καὶ ὁ Βασιλεὺς ἔφερε πίσω τοὺς στρατιώτας του, κάπως χαρούμενους, ὅπου ἄργισαν νὰ ἴδοιν χαράγματα εὐτυχίας.

Ο Φλαμίνιος τόσον εύκολώτερα γίθεντος νὰ κλείσῃ τὴν εἰρήνην, ὅσον ἐφοβεῖτο μήπως Ἐλλῆν νέος τις σύμμαχος τοῦ Φίλιππου. Τὸ περασμένον καλοκαῖρι, ὁ Βασιλεὺς τῆς Συρίας, Αντίοχος, ἐπῆρε ἀπὸ τὸν Πτολεμαῖον τὴν ἐπαρχίαν τῆς Κοιλησυρίας, καὶ τώρα ἔμαζωνε δυνάμεις διὰ Ξηρᾶς καὶ Οαλάσσης, διὰ γὰρ ἀρπάζη μονομιᾶς ἀπὸ τὸν Ηγεμόνα ἔκεινον τὰς πόλεις, ὅπου ἐκράτοῦσε σὴν Κιλικίαν καὶ σὴν Καρίαν, καὶ νὰ βοηθήσῃ τὸν Βασιλέα τῆς Μακεδονίας κατὰ

τῶν Ρωμαίων. Οἱ Ρόδιοι, μανθάνοντες, ὅτι ἐκεῖνος ἐξράτολόγει, ἔσειλκν πρεσβείαν νὰ τὸν σίδοποιήσουν, ὅτι θ' αὖτιςέκοντο μὲ ἄρματα τὸν σύλον του, ἀν αὐτὸς ἐπερνοῦσε τὸ ἀκρωτήριον τῆς Νεφέλης εἰς τὴν Κιλικίαν, ὅχι, ἐλεγαν, διὰ ἀχθροπάθειαν ἐναντίον του, ἀλλὰ διὰ νὰ τὸν ἀποκόψουν τοῦ νὰ ἐμποδισῃ τὴν ἐλευθερίαν τῆς Ελλάδος. Ο Βασιλεὺς ἀπεκρίθη, ὅτι ἔμελλε νὰ σείλῃ Πρέσβεις νὰ ἔχανεώσουν τὴν παλατάγ του φιλίαν μὲ τοὺς Ρόδιους, καὶ ὅτι δὲν πρέπει νὰ φοβοῦνται, μήπως ὁ ἐρχομός του βλάψῃ αὐτοὺς καὶ τοὺς συμμάχους τῶν, ώστεν ὅποῦ ἡ καλή του διάθεσις πρὸς τὴν Ρώμην ἀπεδείχθη ἀπὸ τὴν ἐξαίρετον ὑποδοχὴν ὅποῦ ἀξιώθηκεν ἡ Πρεσβεία, ὅποῦ πρὸς ὅλίγους ἔσειλε πρὸς τὴν Βουλὴν τῆς Ρώμης. Οἱ Απεισαλμένοι του εὔρισκοντο εἰς τὴν Ρόδον, ὅταν ἔφθασαν ἐκεῖ αἱ εἰδήσεις τῆς μάχης, ὅποῦ ἔγινεν εἰς τὰς Κυνοσκεφαλὰς. Οἱ Ρόδιοι δὲν ἐπῆγεν ἐναντίον του, ἐπρόβλεψαν δὲν ως νὰ βάλουν εἰς ἀσφάλειαν τὰς πόλεις τὰς συμμάχους τῆς Αίγυπτου καὶ πολλὰ Κράτη, μεταξὺ τῶν δύοιων ἡ Σάμος καὶ ἡ Αλικαρνασσὸς, ἥταν εἰς ἐκείνους χρεῶσαι τῆς ιδίας των ἀσφαλείας καὶ ἐλευθερίας.

Πρὶν τῆς ἐπισροφῆς τῶν Πρέσβεων τῆς Μακεδονίας, καὶ τῶν ἄλλων, ἀπὸ τὴν Ρώμην, οἱ Βοιωτοὶ ἐζήτησαν, καὶ ἔλαβαν ἀπὸ τὸν Ρωμαῖον Ανθύπατον, ὃσους συμπλίτας των ἐγάπησαν πιασμένος εἰς τὴν δούλευσιν τοῦ Φιλίππου. Εὗθὺς ὅποῦ ἐπέσρεψεν τὴν πατρίδα των, Βραχυλλαῖς δ ἀρχηγός των, ἐκλέχθη Βοιωτάργης καὶ οἱ φίλοι τοῦ Φιλίππου ἄργισαν πάλιν νὰ ἀπολαμβάνουν τιμὰς, καὶ τὰ ὑψηλότερα ἀξιώματα, καθὼς καὶ πρὶν βιασθῆ ἡ πόλις τεία των νὰ ἔμβη εἰς τὴν συμμαχίαν τῆς Ρώμης. Δι' αὐτὸν, ἵσως οἱ Βοιωτοὶ εἶναι ἀξιοι συγχωρήσεως, μολονότι ήτον ἐπιθυμήτον νὰ ἀπελάμβαναν τὴν ἀνεξαρτησίαν των μὲ ἄλλον τρόπον, παρὰ μὲ τὸ μέσον μιᾶς γάριτος, ὅποιον

έζητησαν κι' ἔλεβαν μὲ τὸν σκοπὸν τοῦ νὰ βλάψουν τὸν χαρισμὸν. Η μετὰ τοῦτο πρᾶξίς των δμως ἐξάθη ὄλότελα ποταπὴ, ἐπειδὴ, διὰ νὰ ὑσεργήσουν τὸν Ρωμαῖον στρατηγὸν τὴν χρωστουμένην ὑποχρέωσιν, ἔζειλαν Πρεσβείαν νὰ εὐ-γαρισήσῃ τὸν Φίλιππον, ως νὰ τοὺς πρυῆλθεν ἐκεῖνο τὸ καλὸν ἀπὸ τὴν ἔκείνου μεσολάβησιν.

Αἱ πρᾶξεις αὐταὶ ἐσύγχισαν τοὺς φατριαῖς τῆς Ρώμης, ἐπειδὴ εἶδαν, ὅτι οἱ ἐναντίοι τῶν ἦταν, ώς καὶ τῷρα, δυνατώτεροί τῶν, καὶ ὅτι θὰ ἐπερναν δῆλην τὴν ἐξουσίαν σὸ χέρι, εὔθὺς ὅποῦ ἀνεχώρει τὸ σράτευμα τῶν Ρωμαίων. Εἰς τὰ Ἑλληνικὰ Κράτη, ἡ κατακονεμένη φατρία, διὰ νὰ ἀποφύγῃ τὴν καταφρονεμένην καὶ ἐπικίνδυνον κατάσασιν εἰς τὴν ὅποιαν ἔζεπεφτε, ἥτον ἔτοιμη νὰ πάρῃ βιαιότατα μέτρα. Εκεῖνοι λειπὸν ἔζειλαν Απεισαλμένους πρὸς τὸν Φλαμίνιον, οἱ δοποῖοι πικρὰ κατεβόησαν ἐναντίον τῆς ἀχαρισίας τοῦ λαοῦ, καὶ ἐτελείωσαν τὸν λόγον τους μὲ τὴν βεβαίωσιν, ὅτι δὲν ἥμπαροῦσε, μετὰ τὴν ἀναχώρησιν τῶν Ρωμαίων, νὰ εὔρεθῇ ἀσφάλεια εἰς τοὺς φίλους τῆς Ρώμης, ἀνίστις ὁ Βραχύλλας δὲν ἐσηκώνετο ἀπ' τὴν μέσην, ώς μὲ τοῦτο νὰ λάθῃ φόβον ὁ λαὸς. Ο Ανθύπατος ἀπεκρίθη, ὅτι δὲν ἥθελε νὰ μεθέξῃ εἰς τέτοιαν ὑπόθεσιν ἀλλ' ἀφοῦ ἡσύχασσε τὴν συνείδησίν του ἀποφεύγωντας μὲ δολίαν ὑπόκρισιν κάθε ἀμεσον συμμετοχὴν, τοὺς ἐδιώρισε νὰ συμβουλευθοῦν περὶ τοῦτου μὲ τὸν Αἰτωλὸν στρατηγὸν, Αλεξαμένην. Αὐτὸς, μὲ ἀσυνείδητον προθυμίαν, ἐδιαλεξεν ἔξη ἀρμοδίευς κακούργους διὰ τὴν ὑπόθεσιν, τρεῖς Αἰτωλοὺς καὶ τρεῖς Ιταλούς. Ενῷ ὁ Βραχύλλας ἐπέστρεφεν ἀπὸ ἵνα συμπόσιον μεθυσμένος, τοῦ ἐρρέχθησαν ἐκεῖνοι καὶ τὸν ἐφόνευσαν, καὶ ἔφυγαν μέσα σὸν θόρυβον.

Στὰ ἔγμερώματα ἐσυγκαλέσθη Συνέλευσις νὰ ἐξετάσῃ τὸ διδελυρὸν αὐτὸ κάμωμα. Οἱ πρῶτοι, ὅποῦ φανερὰ ἐκατηγορήθησαν διὰ τὸ φονικὸν, ἦταν τινὲς ἄνθρωποι παραλυμένοι,

όπου εἰς τὴν σιγμὴν ἐκείνην εὐρίσκοντο μὲ τὸν Βραχύλλαν· ἀλλὰ πολὺ δυνατώτεραι ὑποψίαι χρυφίως ἔτρεχαν ἐναντίον τοῦ Ζεύξιππου καὶ τοῦ Πεισίστρατου, ὅπου ἦταν ἡ κεφαλὴ τῆς Ρωμαϊκῆς Φατρίας, καὶ οἱ ἀληθινοὶ πρωτάτιοι ταῦ κακοῦ. Ο Ζεύξιππος ἐπροσπάθησε νὰ γελάσῃ τοὺς κατηγόρους του, διαφενδεύωντας μὲ θάρρος τοὺς κατηγορημένους φανερὰ, καὶ λέγωντας, ὅτι ἦτον ἀδύνατον, ἀνθρωποι τόσον παραλυμένοι καὶ ἀνανδροι νὰ ἀποτολμήσουν τετοιαν πρᾶξιν· καὶ ἐπέτυχε νὰ καταπείσῃ πολλοὺς νὰ τὸν νομίζουν ἀθῶν, ἐπειδὴ δύσκολα ἥμποροισαν νὰ πιεύσουν, ὅτι ἐκεῖνος, ὃν ἦταν ἀληθινὸς ἔνογχος, ἔμελλε μὲ τέτοιαν ἀσυλλόγισον τόλμην νὰ παρέργησιασθῇ εἰς τὰς δικασικὰς διαφιλονεικήσεις, καὶ νὰ προσπαθῇ νὰ ἀθωῶσῃ τοὺς ἄλλους ἀπὸ τὸ ἔγκλημα. Εἰς τὸ μεταξὺ, οἱ σύντροφοι τοῦ Βραχύλλα, ἐβάλθησαν ζὰ βασανισθρία, καὶ ἐκεῖ ἐμαρτύρησαν τὸν Ζεύξιππον καὶ τὸν Πεισίστρατον ὡς τοὺς ἐνεργοὺς τοῦ φονικοῦ, ὅχι διότι ἤξευραν ἀληθινὰ τὴν ὑπόθεσιν, ἀλλὰ τοὺς ωνομάτισαν κατὰ τύχην, σύμφωνα μὲ τὴν κοινὴν φήμην ὅποῦ ἤκουαν· μολοντοῦτο, ὁ Ζεύξιππος ἔχασε τὴν τόλμην, καὶ ἐφυγε χρυφά. Ο Πεισίστρατος ἔμεινε σὰς Θήβας, μὴ φοβούμενος νὰ μαρτυρηθῇ, εἰμὴ ἀπὸ κάποιον ἔνοχον· ἀλλ' ἐπειδὴ ὁ Ζεύξιππος εἶχε δοῦλον πιευμένον, ὅποῦ διωργάνισεν ὄλοχληρον αὐτὸ τὸ ἔγκλημα, ἐκεῖνος ἐγράψε συμβουλεύωντας νὰ κάμουν τὸν δοῦλον ἄφαντον. Αὐτήτου ἡ πρόβλεψις εὐγῆκε, καθὼς ἐπρεπε. Τὸ γράμμα ἐπεσε σὰ χέρια τοῦ δούλου, ὁ ὅποῖς ἔτρεξεν ἵσια σὰς Θήβας· καὶ μὲ τὴν ἐκείνου μαρτυρίαν, ο Πεισίστρατος ἀπεδείχθη πταίσης, καὶ ἐπαιδεύθη κεφαλικά.

Τὸ φονικὸν ἐκεῖνο ἐξάναψε τοὺς Βοιωτοὺς ἐναντίον τῶν Ρωμαίων· ἀλλ' ἐπειδὴ τοὺς ἔλειπε δύναμις ν' ἀνοίξουν φανερὸν πόλεμον, ἐπερναν ἐκδίκησιν μὲ ἀτιμώτατα μέσα. Αν τινὲς σρατιώται Ρωμαῖοι ἀπερικρύνοντο ἀπὸ τὸ γρατόπεδον,

ἔχανοντο ἀπὸ κρυμμένους φονεῖς, ή ἀπεσέρνοντο γελασμένοι εἰς μοναξιὰν καὶ ἐρημιάν, κι' ἔχει ἐδόλοφονοῦτο. Πεντακόσιαι σρατιῶται ἡφανίσθησαν μ' αὐτὸν τὸν τρόπον. Καὶ ὅταν ὁ Ανθύπατος ἐζήτησε διόρθωσιν ἀπὸ τὰς Θηβαϊκὰς ἐπαρχίας, ἐκεῖνοι ἀπεκρίθησαν, ὅτι αὐτὰ τὰ κακὰ ἔγινοντο χωρὶς τὴν θελησίν των, καὶ δένεκαμαν τίποτε περισσότερον. Αὐτὸς ἔπειτα ἀργιστε τὸν πόλεμον κατ' ἐκείνων, καὶ ὄγλιγωρα τοὺς ἔκαμε νὰ προσπέσουν, καὶ νὰ ζητήσουν εἰρήνην. Καὶ πρῶτα δὲν ἦθελος νὰ δεχθῇ τοὺς πρέσβεις των ἀλλοὶ Αχαιοὶ καὶ οἱ Αθηναῖοι ἐμεσολάβησαν, καὶ διὰ χάριν αὐτῶν ἐδόθη ἡ εἰρήνη, μὲ συμφωνίαν, ὅτι οἱ Βοιωτοὶ νὰ παραδώσουν τοὺς ἐνόχους ὅλους, καὶ νὰ πληρώσουν καὶ ζημίαν τριάντα ταλάντων.

Δεκα Ρωμαῖοι Αρμοσταὶ ἔφθασαν τώρα σὴν Ελλάδα νὰ κατατάξουν τὰς ὑποθέσεις της, καὶ μαζή τους ἔφεραν τὸ ψήφισμα τῆς Ρωμαϊκῆς Βουλῆς, ὃποῦ ἔχαριζεν εἰρήνην σὸν Φίλιππον. Έκεῖνο ἐδιόριζεν, ὅτι ὅλοι οἱ Ελληνες, οἱ μὴ ὑπήκοοι τοῦ Φιλίππου, τόσον εἰς τὴν Ασίαν, ὅσον καὶ εἰς τὴν Εὐρώπην, νὰ ἴναι ἀνεξάρτητοι· διτι ὁ Φίλιππος νὰ παραδώσῃ εἰς τοὺς Ρωμαίους τὰς Ελληνικὰς πόλεις, ὅσας τοῦ ήταν ὑποχείμεναι, η̄ εἰς τὰς ὅποιας εἶχεν ἐδικάς του φρουρὰς, ἔξω μόνον ἀπὸ κάμποσαις εἰς τὴν Θράκην καὶ εἰς τὴν Ασίαν, ὃποῦ ἀνεφέρουτο κατ' ὄνομα, καὶ ὃποῦ ἔπρεπε ν' αφεθοῦν ἀνεξάρτηται· ὅτι ὁ Φλαμίνιος νὰ γράψῃ πρὸς τὸν Προυσίαν νὰ ἐλευθερώσῃ τοὺς Χίους· ὅτι ὁ Φίλιππος νὰ δώσῃ ὅπίσω ὅλους τοὺς Ρωμαίους αἰχμαλώτους, η̄ λειποτάκτας· νὰ παραδώσῃ ὅλα τὰ κατάσρωτα πολεμικὰ πλοῖα του, ἔξω μόνον ἀπὸ πέντε διὰ κοινὴν χρῆσιν, καὶ ἀπὸ μίαν μεγάλην Γαλέραν μὲ δεκαέξη σειραῖς κουπιάς, γρηγορεύουσαν μόνον δι' ἐπίδειξιν, καὶ νὰ πληρώσῃ χίλια τάλαντα, τὰ μισὰ εὐθὺς, καὶ τὰ λοιπὰ μέσα εἰς δέκα χρόνους.

Αύτό τὸ φήμισμα ἔδωσεν εἰς δόλους εὐγαρέστησιν, οἱ δέ μόνον εἰς τοὺς Αἰτωλούς. Αὗτοὶ ἐλεγαν, ὅτι εἰς ἀκεῖνο περιείχοντο δύω αἴρθρα περὶ τῶν πόλεων δποῦ ἐκρατοῦσαν ὁ Φίλιππος· ὅτι τὸ ἔνα περιελάμβανε κατ' ὄνομα, δισκες πόλεις ἔδωρίζοντο νὰ μείνουν ἀνεξάρτηται, καὶ αὐταὶ ἡταν οἱ δυναταὶ πόλεις τῆς Ευρωπαϊκῆς Ελλάδος, δηλ. ὁ Ωρεός, η Ερέτρια, η Χαλκίς, η Δημητριάς, καὶ η Κόρινθος. Ήταν λοιπὸν φανερὸν, ὅτι οἱ Ρωμαῖοι μιεδέχοντο τὸν Φίλιππον εἰς τὸ νὰ βασοῦν τὰ δεσμὰ τῆς Ελλάδος, καὶ ὅτι τὸ ἔθνος Ἰλλαῖς μόνον τὸν αὐθέντην του. Αὕτα τὰ παράπονα δὲν ἡταν χωρὶς θιμέλιον· ἐπειδὴ, η Βουλὴ τῶν Ρωμαίων ἐπίτηδες αἴργαν εἰς τὴν διάκρισιν τῶν Αρμοσῶν τὴν τύγην τῆς Χαλκίδος, Δημητριάδος καὶ Κορίνθου· καὶ ὅταν ὁ Φλαμίνιος τοὺς ἐσυμβούλευσε νὰ κάμουν ἐκείνας τὰς πόλεις ἐλευθέρας, καὶ οὕτω ν' ἀναιρέσουν τὰς κατηγορίας τῶν Αἰτωλῶν, ἐκεῖνοι συγκατένευσαν νὰ τὸ κάμουν μόνον διὸ τὴν Κόρινθον, τὴν ὅποιαν ἔδοσαν ὅπιστα σὴν Αχαϊκὴν. συμμαχίαν. Ως καὶ τοῦτο, εἰς τὸ ὅποῖον μὲν συνθήκην ὑπεχρεώθησαν πρὸς τοὺς Αχαιοὺς, τὸ ἐκτέλεσαν ἀτελῶς, ἐπειδὴ ἐβάσαξαν ἐδικήν τους φρουρὰν σὴν ἀκρόπολιν τῆς Κορίνθου. Παρατηρῶντας αὐτὰ ὅποῦ ἔτρεξαν, οἱ ἀναγνώστες ἵσως θὰ σχηματίσει τὴν ἴδεαν του, ὅτι η δυτικεία τῶν Αἰτωλῶν, ἀγκαλὲ καὶ νὰ κατηγορῆται ἀπὸ τοὺς Ρωμαίους συγγραφεῖς, δὲν ἡτον ὅμως ὀλιγώτερον εὔλογος ἀπὸ τὴν ἀπεριόριτον ἐμπιστούνην καὶ εὐγνωμοσύνην τῶν ὄλλων συμμάχων.

Ογλίγωρα ἔφθασε καὶ η ἑορτὴ, ὅποῦ ὠνόμαζαν Ισθμια, εἰς τὰ ὅποια ἐπρόσμεναν, ὅτι οἱ σκοποὶ τῶν Ρωμαίων ἐμελλαν νὰ γίνουν γνωστοί· καὶ η σκηνὴ, ὅποῦ εἰς αὐτὰ ἐσυγένεη, εἶναι ἀπ' ἐκεῖνο τὸ εἶδος, ὅποῦ δὲν ἡμπειρεῖται μὲν θεωρητῇ χωρὶς ἀγκαλίασιν, ως κι' ἀπ' ἐκείνους ὅπου ἐμαθητεύονται μέγα μέρος τῆς Ισορίας εἶναι γεμάτου ἀπὸ εὔμοοφας οὐποσχέσεις ἀνεκτέλεσαις, καὶ ἀπὸ ἐλπίδων ἀπρεπα γελασμάτων.

Οἱ θεαταὶ ἦταν ἡδη συναγμένοι σὰ Ιαθυμια, καὶ ἐνῶ κατεγίνοντο εἰς συμπερασμοὺς, τὶ θὰ εἶναι τὸ φέρσιμον τῶν κυριαρχῶν τῆς Ἑλλάδος Ρωμαίων, ἥχησεν ἡ σάλπιγξ, καὶ ὁ διαλητὴς ἐπεκῆρυξε τοὺς ἐφεξῆς λόγους. « Η Βουλὴ τῶν Ρωμαίων, καὶ ὁ Τ. Κοῖντιος ὁ Αυτούπατος, ἀφοῦ ἔμίχθσαν τὸν Φίλιππον καὶ τοὺς Μακεδόνας, ἀφῆνουν ἐλευθέρους, ἀφρευρήτους, ἀφερολογήτους τοὺς Κορινθίους, τοὺς Φωκεῖς, τοὺς Θεσπαλοὺς, καὶ τοὺς ἄλλους.» ὄνοματίζωντας ὅλους τοὺς Ελληνας, ὃποιοι ἐςάθησαν ὑποκείμενοι τοῦ Φιλίππου. Η φωνὴ τοῦ διαλαλητοῦ ἐπινίγκεν ἀπὸ τας ἐπευφημίας καὶ χειροκροτήματα, ὡςε πολλοὶ δὲν ἤκουσαν ὅλην τὴν ἔννοιαν τῆς διακηρύξεως· καὶ ἄλλοι ἐπίτευαν, ὅτι ὅσα ἤκουαν ἦταν ὄνειρον, ἐπειδὴ τόσον ἦταν παράνω ἀπὸ τὰς ἐλπίδας των. Ο διαλαλητὴς ἐκράχθη πάλιν εἰς τὸ μέσον, καὶ προφέρωντας τοὺς ἴδιους λόγους, ἀνεβύησεν ὁ τόπος ὅλος ἀπὸ τὰς εὐφημίας καὶ καταποδίας τα χειροκροτήματα. Ήτερός αὖτὸς ἔξακολούθησαν τὰ διάφορα θεάματα, παγγίδια, καὶ ἄλλοι, εἰς τὰ ὑποῖα ὅμιλας ὅλιγοι ἐπρόσεγαν, ἐπειδὴ ὁ νοῦς τῶν θεατῶν ἦτον δοσμέγος εἰς τὴν εὔχαριτον τούτην ἴδεαν. Οτε ὅλα ἐκεῖνα ἐτελείωσαν, ἐτρεζαν ὅλοι σωριασά πρὸς τὸν Ρωμαίον ἀρχιγὸν· καὶ λέγεται, ὅτι ἀν ἐκεῖνος δὲν ἦτον νέος καὶ δυνατὸς ἀνδρας, ἡ ἴδια του ζωὴ θὰ ἐκινδύνευεν ἀπὸ τὸ πλῆθος ἐκείνων, ὃποιοι ἐσπρώγυντο νὰ τὸν ἴδουν, νὰ τὸν εὐχαριστήσουν ὡς σωτῆρα, νὰ τοῦ πιάσουν τὸ χέρι, ἢ νὰ τοῦ ρίψουν σέφανα ἀπὸ ἄνθη. « Ητον ἔνδοξον πρᾶγμα ἀληθινὰ νὰ εύρισκεται σὸν « κύσμον ἐνα Κράτος, ὃποῦ εἶχε θέλησιν νὰ πολεμήσῃ διὰς « χάριν τῆς Ἑλληνικῆς ἐλευθερίας, καὶ δύναμιν καὶ τύχην « γὰ τὴν ἐκτελέσση. » Τέτοιος ἐπαινος ἵσως νὰ ἐπρεπεν κατὰ μέρος εἰς τὸ φέρσιμον τῶν Ρωμαίων, καὶ ἵσως ὁ περισσότερος εἰς τὴν διοίκησιν τοῦ Φλαμινίου· ἀλλ’ ἄλλοι μάτηοι εἰς τὸν λαὸν ἐκείνον, τοῦ ὄποιου ἡ ἐλευθερία σέκει πάγκοτε εἰς τὴν διάκρισιν ἐνὸς πολὺ δυγατοῦ διαφεύδευτοῦ.